

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 14 grudnia 2021 r.

Decyzją z dnia 13 sierpnia 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia: emerytalne, rentowe, wypadkowe oraz ubezpieczenie chorobowe J.

N. z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej

za miesiąc kwiecień 2015 r. wynosi 9000 zł, a na ubezpieczenie zdrowotne 3104,57 zł. W podstawie prawnej decyzji powołane zostały: art. 83 ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 18 ust. 8 i art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 1778 ze zm.) oraz art. 81 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 1793 ze zm.). Z kolei w uzasadnieniu faktycznym decyzji organ rentowy podał, że wnioskodawczyni zadeklarowała za miesiąc kwiecień 2015 r. podstawę wymiaru składek w kwocie 9000 zł, a więc nie była to podstawa minimalna, stąd brak jest podstaw do uwzględnienia deklaracji korygującej za ten miesiąc podstawę wymiaru składek do kwoty 2100 w związku

z wystąpieniem w okresie od 8 kwietnia do końca tego miesiąca niezdolności do pracy wnioskodawczyni i uzyskaniem przez nią z tego tytułu prawa do zasiłku chorobowego.

Równocześnie decyzją z dnia 27 sierpnia 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. stwierdził, że na koncie J. N. nie istnieje wskazywana przez nią nadpłata składek za miesiąc kwiecień 2015 r. w kwocie 2750,94 zł.

Wnioskodawczyni J. N. odwołała się od obu powyższych decyzji ZUS do Sądu Okręgowego w Rzeszowie (sprawy połączone do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia w trybie art. 219 k.p.c.). Wnosząc o zmianę zaskarżonych decyzji poprzez z jednej strony ustalenie, że podstawa wymiaru składek na jej ubezpieczenia społeczne za miesiąc kwiecień 2015 r. wynosi 2100 zł,

z drugiej zaś, że w konsekwencji powyższego z tego tytułu istnieje na jej koncie nadpłata składek za ten miesiąc w ostatecznej wysokości 2192,13 zł zarzuciła, że stanowisko pozwanego organu rentowego o braku możliwości proporcjonalnego zmniejszenia podstawy wymiaru składek z uwagi na występującą w trakcie miesiąca obrachunkowego niezdolność do pracy skutkującą wypłatą zasiłku chorobowego jest błędne i sprzeczne z art. 18 ust. 9 i 10 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, przy powołaniu się na orzecznictwo sądów powszechnych dotyczące wykładni tych przepisów w odniesieniu do osób prowadzących tak jak ona pozarolniczą działalność gospodarczą.

W odpowiedzi na odwołania pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. wniósł o oddalenie żądań wnioskodawczyni, przy obciążeniu jej poniesionymi kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych podkreślając, że w aktualnej judykaturze Sądu Najwyższego – przy wskazaniu na wyrok tego Sądu z dnia 20 września 2017 r. I UK 341/16, OSNP 2018/7/97 – przyjmuje się, że tylko osoby deklarujące najniższą podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne mogą zmniejszyć proporcjonalnie tę podstawę w trybie

art. 18 ust. 9 i 10 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie, po rozpoznaniu połączonych spraw, wyrokiem z dnia 20 lutego 2019 r. (sygn. akt IV U1471/18) oddalił odwołania J. N., zasądając jednocześnie od wnioskodawczyni na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. kwotę 900 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd Okręgowy w Rzeszowie ustalił, że wnioskodawczyni J. N. w okresie od 9 marca 2015 r. do 17 listopada 2015 r. była objęta obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym i dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym z tytułu prowadzonej

pozarolniczej działalności gospodarczej, przy zadeklarowanej za miesiąc kwiecień 2015 r. podstawę wymiaru składek w wysokości 9000 zł i od tej podstawy uiściła za ten miesiąc należne składki. Tymczasem w okresie od 8 kwietnia do 30 kwietnia 2015 r. J. N. była niezdolna do pracy nabywając z tego tytułu prawo do zasiłku chorobowego, który został jej wypłacony.

W związku z powyższym wnioskodawczyni złożyła w pozwanym organie rentowym w dniu 14 lutego 2018 r. korektę deklaracji rozliczeniowej za ww. miesiąc obniżając proporcjonalnie podstawę wymiaru składek do kwoty 2100 zł, wnosząc jednocześnie o stwierdzenie nadpłaty składek z tego tytułu, co skutkowało wydaniem przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział wR. - zaskarżonych w niniejszym postępowaniu - i decyzji odmownych z dnia 13 i 27 sierpnia 2018 r. W świetle powyższych ustaleń Sąd Okręgowy w Rzeszowie, dokonując oceny prawnej połączonych spraw, uznał żądania odwołań za nieuzasadnione a zaskarżone decyzje ZUS-u za trafne i odpowiadające prawu podzielając stanowisko pozwanego organu rentowego o możliwość proporcjonalnego zmniejszenia podstawy wymiaru składek na podstawie art. 18 ust. 9 i 10 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, jedynie przez tych ubezpieczonych, którzy deklarują najniższą podstawę wymiaru składek (przy wskazaniu na, powoływany już przez organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2017 r. I UK 341/16, OSNP 2018/7/97). W sytuacji więc gdy odwołująca się takiej najniższej podstawy nie zadeklarowała, nie było prawnej możliwości dokonania korekty deklaracji rozliczeniowej a w konsekwencji nie było też podstaw do stwierdzenia nadpłaty składek na jej koncie za sporny okres. W podstawie prawnej wyroku powołany także został art. 477⁽¹⁴⁾ § 1 k.p.c., zaś w zakresie przyjętego rozstrzygnięcia o kosztach procesu art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 265).

Wyrok Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 20 lutego 2019 r. zaskarżony został w całości przez wnioskodawczynię J. N., która wnosząc o jego zmianę poprzez uwzględnienie w całości żądań złożonych odwołań, ewentualnie jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji zarzuciła błędną wykładnię powołanego w podstawie prawnej zaskarżonego rozstrzygnięcia art. 18 ust. 9 i 10 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Podkreślając w uzasadnieniu wniesionego środka odwoławczego, że wykładnia językowa powołanego przepisu ewentualnie prowadzić by musiała do wniosku, że w każdym przypadku spełnienia się przesłanek przewidzianych w tym przepisie proporcjonalne zmniejszenie podstawy wymiaru składek dotyczyć będzie najniższej podstawy, skarżąca raz jeszcze wskazywała na bogate orzecznictwo sądów powszechnych stanowiące o tym, że omawiane proporcjonalne zmniejszenie dotyczyć ma zadeklarowanej podstawy wymiaru składek bez względu na jej wysokość.

W odpowiedzi na apelację pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. wniósł o oddalenie wniesionego przez wnioskodawczynię środka zaskarżenia, przy zasądzeniu od skarżącej na jego rzecz poniesionych na tym etapie postępowania kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, podkreślając prawidłowość rozstrzygnięcia Sądu I instancji.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, rozpoznając apelację wnioskodawczyni J. N., zważył co następuje.

W ocenie Sądu Apelacyjnego (w składzie rozpoznającym przedmiotową sprawę) wniesiony przez odwołującą się środek zaskarżenia prowadzić musi do uwzględnienia w całości jej żądań a w efekcie do wydania przez tut. Sąd orzeczenia reformatoryjnego.

Powyższe jest skutkiem podzielenia zarzutu apelacji błędnej wykładni art. 18 ust. 9 i 10 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jako wykładni nieuwzględniającej przewidzianą w art. 2 ust. 1 i 2 tej ustawy zasadę równego traktowania ubezpieczonych w zakresie obowiązku opłacania i obliczania wysokości składek na ubezpieczenie społeczne, jak też pozostającą w kolizji z konstytucyjnymi zasadami równości wobec prawa (art. 32 Konstytucji RP) oraz sprawiedliwości społecznej

(art. 2 Konstytucji RP). W tym bowiem względzie Sąd Apelacyjny w zupełności podziela stanowisko Rzecznika Praw Obywatelskich wyrażone w adresowanym do Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej piśmie z dnia

23 lipca 2015 r. znak: III. 7066.67.2014. IM , że z brzmienia powołanego przepisu ustawy systemowej w żadnym razie nie wynika ,że zawęży on możliwość proporcjonalnego pomniejszenia podstawy wymiaru składek w przypadku niezdolności do pracy przez część miesiąca czy objęcia ubezpieczeniem lub jego ustania w trakcie miesiąca jedynie w stosunku do najniższej podstawy wymiaru składek ale przepis ten , przy uwzględnieniu powołanych wyżej zasad równości i sprawiedliwości społecznej , należy odkodowywać jako wskazującym , że nawet najniższa podstawa wymiaru polegać będzie w opisanych wyżej sytuacjach proporcjonalnemu zmniejszeniu , co tym bardziej odnieść należy do wyższej podstawy wymiaru składek . Takie też stanowisko jest konsekwentnie reprezentowane w orzecznictwie sądów powszechnych czego przykładem mogą być powoływane przez skarżącą w apelacji wyroki sądów apelacyjnych , w tym także wyrok tutejszego Sądu z dnia 1 października 2014 r. III AUa 363/14 ,LEX nr 1527167 . Równocześnie już w tym miejscu podkreślić należy ,że omawiany przepis jest adresowany do wszystkich ubezpieczonych, a nie tylko do ubezpieczonych z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej , co podkreślił także Sąd Najwyższy w ostatniej uchwale z dnia 11 lipca 2019 r. III UZP 1/19 ,OSNP 2020/1/7 . Tym samym gdyby przyjąć li tylko literalne brzmienie tego przepisu , jak czyni to pozwany organ rentowy oznaczałoby to , że np. w przypadku ubezpieczonych pracowników proporcjonalne zmniejszenie podstawy wymiaru składek może dotyczyć także tylko będzie tych którzy mają ustalone wynagrodzenie na poziomie minimalnym . Tego problemu nie dostrzegł jednak w dostatecznym stopniu Sąd Najwyższy w powołanej wyżej uchwale (którą, co znane jest tu. Sądowi z urzędu, przyjął do stosowania w odniesieniu do osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą Zakład Ubezpieczeń Społecznych), stanowiąc o tym ,że

„ proporcjonalnemu zmniejszeniu ulega kwota najniższej podstawy wymiaru składek bez względu na jej wysokość zadeklarowaną przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność „. Jeżeli więc ,co podniesiono wyżej , powołana norma prawna ma dotyczyć wszystkich ubezpieczonych to z kolei wdrożenie do stosowania powołanej uchwały Sądu Najwyższego prowadzić winno do tego samego mechanizmu proporcjonalnego zmniejszenia jedynie najniższej podstawy wymiaru składek np. w odniesieniu do pracowników pobierających wynagrodzenie za pracę w kwocie wyższej od wynagrodzenia minimalnego . Tu też od razu rodzi się pytanie jak w takim razie należy postąpić w odniesieniu do innych grup ubezpieczonych co do których trudno ustalić jaka będzie kwota najniższej podstawy wymiaru składek ?. W tym miejscu należy też zobrazować jakie skutki dla odwołującej się rodziłoby zastosowanie powołanej wyżej uchwały Sądu Najwyższego (v. k- 146 – pismo pozwanego organu rentowego zawierające stosowne wyliczenia) . Otóż proporcjonalne tym sposobem zmniejszenie podstawy wymiaru składek za miesiąc kwiecień 2015 r. stanowiłoby

o kwocie 7178,86 zł , co dawałoby nadpłatę składek w wysokości 578,58 zł , gdy tymczasem przyjęcie stanowiska zaprezentowanego na wstępie ,a odnoszącego się do proporcjonalnego zmniejszenia podstawy wymiaru od całej zadeklarowanej kwoty , dawałoby kwoty odpowiednio : zredukowanej podstawy wymiaru składek w wysokości 2.100 zł przy stwierdzeniu nadpłaty składek za miesiąc kwiecień 2015 r. rzędu 2.192,13 zł .Mając więc powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny ,w składzie rozpoznającym przedmiotową sprawę , nie będąc też w żaden sposób związany ww. uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 11 lipca 2019 r. III UZP 1/19, OSNP 2020/1/7 , nie przyjął jej do zastosowania uznając, że odwołująca się J. N. miała prawo do korekty deklaracji rozliczeniowej za miesiąc kwiecień 2015 r. w sposób przez nią przyjęty, a więc przy proporcjonalnym zmniejszeniu podstawy wymiaru składek , w związku z nabyciem prawa do zasiłku chorobowego za okres od 8 do 30 kwietnia 2015 r. , od całej zadeklarowanej kwoty. Powyższe zaś stanowi o konieczności stwierdzenia nadpłaty składek na koncie odwołującej się na dochodzoną ostatecznie przez nią kwotę 2192 13 zł .

Z tych wszystkich więc wyżej naprowadzonych względów i na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzeczono jak w pkt. I sentencji wyroku. Tak określony końcowy wynik sprawy uzasadniał z kolei obciążenie pozwanego organu rentowego poniesionymi przez wnioskodawczynię kosztami procesu w kwocie 60 zł, stanowiącej opłatę sądową od apelacji, o czym orzeczono jak w pkt. II sentencji wyroku na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. i art. 109 § 1 zdanie drugie k.p.c.

ZARZĄDZENIE

1/ (...) R. –radcy prawnej J. M. , (...)

2/ (...)

(...)